

Podniky ekologického zemědělství

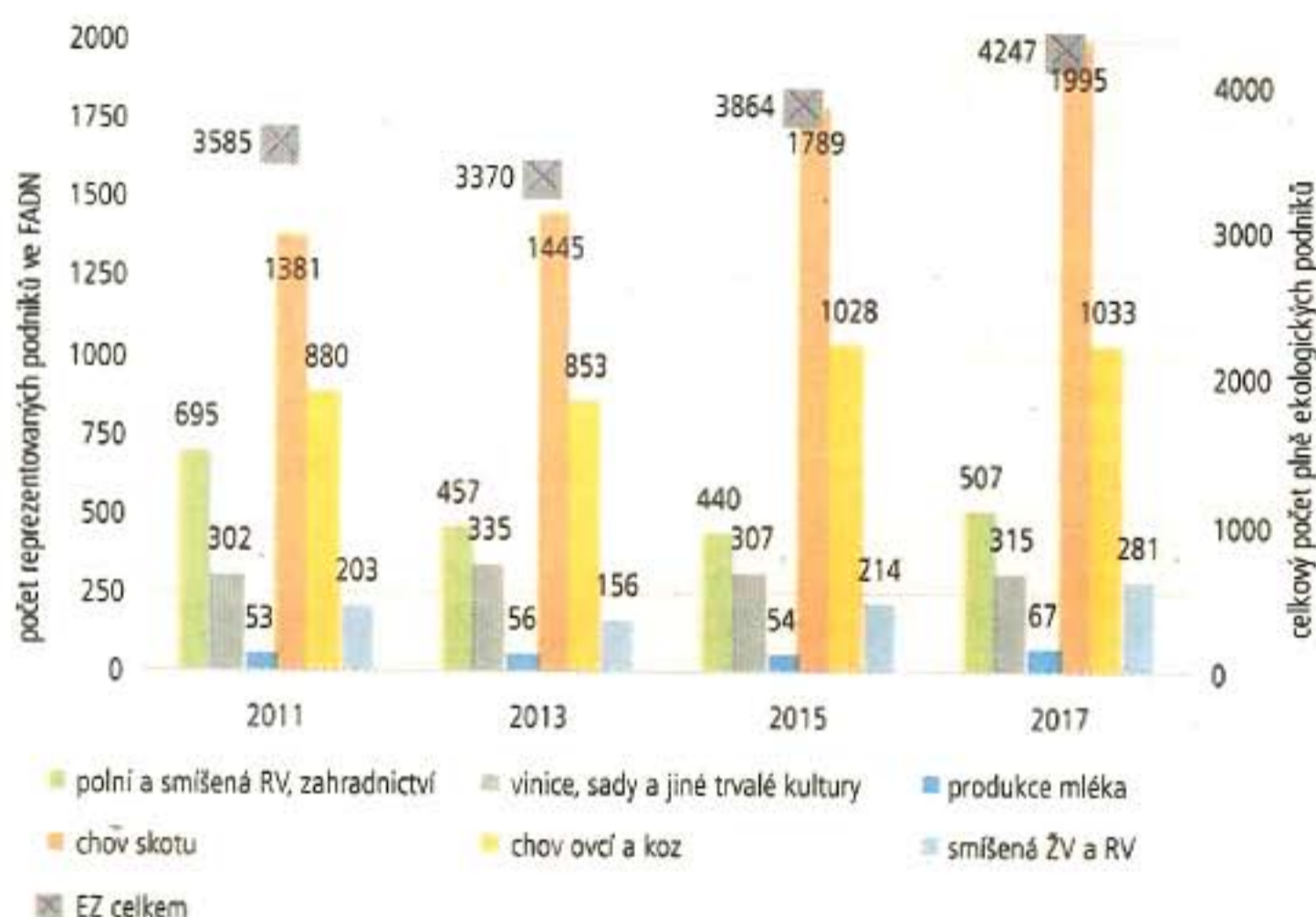
Zemědělská účetní datová síť FADN je na úrovni EU využívána jako hlavní zdroj informací o reálné ekonomické situaci zemědělských podniků. V České republice její činnost zajišťuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací, dceřiná organizace Ministerstva zemědělství. Dlouhodobý nárůst počtu podniků a výměry zemědělské půdy obhospodařované v režimu ekologického zemědělství (EZ) vyvolaly potřebu sledování a analýzy ekonomiky tohoto odvětví. Od roku 2012 byl výběrový soubor FADN o ekologické podniky významně rozšířen.

Na základě těchto dat je pravidelně posuzována ekonomická výkonnost a důchodová situace podniků ekologického zemědělství. Článek předkládá vývoj po-

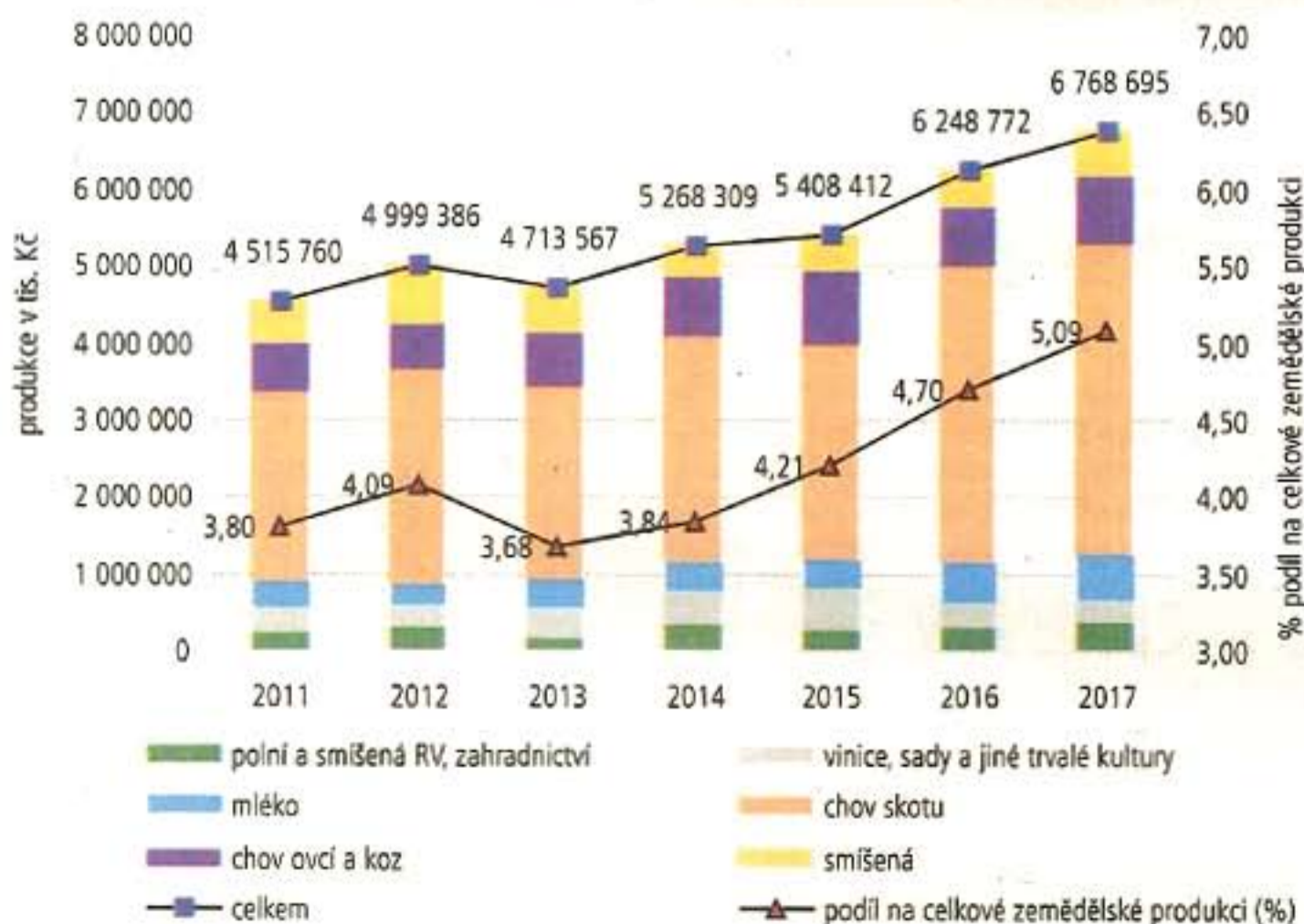
čtu plně ekologických podniků v ČR, včetně rozlišení výrobního zaměření a odhadů celkové produkce EZ ČR v období let 2011 až 2017.

Zařazení podniků do jednoho z rozlišovaných typů výrobního zaměření (VZ) a skupiny ekonomické velikosti (EV) je dáno klasifikačním systémem EU pro ze-

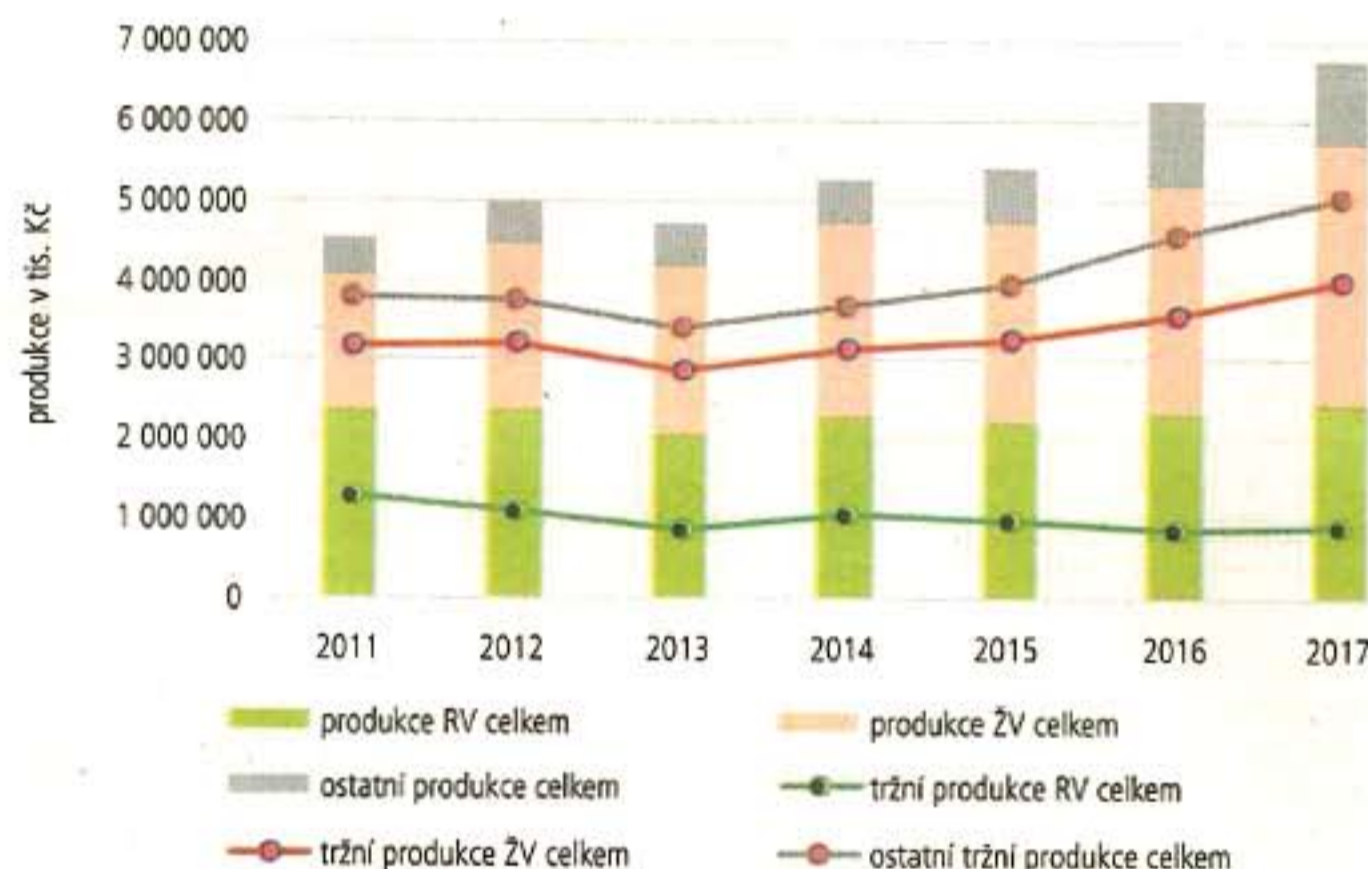
Graf 1 – Počty plně ekologických podniků v ČR celkem a počty reprezentovaných podniků podle typologie FADN

Graf 2 – Odhad celkové produkce EZ a podíl jednotlivých výrobních zaměření na celkové produkci v období 2011–2017

Graf 3 – Podíl produkce RV, ŽV a ostatní produkce na celkové produkci EZ; celková a tržní produkce v Kč/ha, období 2011–2017

mědělské podniky (nařízení Komise /ES/ č. 1242/2008) odvozeným z výměr jednotlivých plodin a počtu zvířat v jednotlivých kategoriích podniku a jim odpovídající hodnotě standardní produkce. Tuto klasifikaci využívá jak FADN ČR, tak ČSÚ. Systém vážení dat umožňuje určit počet reprezentovaných podniků daných skupin a extrapolaci dat („nápočet“) ukazatelů souboru FADN za celé zemědělství, případně vybraného výrobního zaměření. Pro malý počet podniků EZ výrobního zaměření chovu prasat a drůbeže (šetření ÚZEI) nejsou do analýzy šetření FADN tyto podniky zahrnuty.

Podniků přibývá

Z grafu 1 je patrný setrvalý nárůst počtu podniků chovu skotu reprezentovaných v šetření FADN. Uváděný celkový počet plně ekologických podniků zahrnuje podniky všech ekonomických velikostí. Nižší počet EZ v roce 2013 souvisí se zpřísněnou klasifikací plně ekologických podniků. Kontaktní pracoviště FADN ČR provádí šetření podniků EZ třídy ekonomické velikosti IV-XIV, tj. s celkovou výší standardní produkce podniku na úrovni nejméně osmi tisíc

eur za rok, a proto je počet reprezentovaných podniků ve FADN nižší.

Odhad celkového objemu hrubé zemědělské produkce ekologického zemědělství (bez podniků se souběžnou konvenční produkcí) v období let 2011 až 2017, včetně podílu jednotlivých skupin výrobních zaměření a podílu na celkové zemědělské produkci podle SZÚ ČSÚ, je zobrazen v grafu 2.

Převaha chovatelů

Z časové řady od roku 2011 je zřejmý trend růstu produkce EZ především v důsledku zvyšování hodnoty živočišné produkce (graf 3). Dlouhodobě je převládající skupinou výrobního zaměření EZ v ČR chov zvířat zkrmujičích objemnou píci, tedy chov skotu a chov ovcí a koz, který reprezentuje téměř tři čtvrtiny všech ekologických podniků a má významný vliv na ekonomiku celého odvětví. V posledních letech došlo v této skupině k výraznému nárůstu počtu podniků, především mezi chovateli skotu, a to o 44 % v porovnání s rokem 2011, a s tím souvisejícím nárůstem celkové produkce živočišné výroby. Odhadovaná ekologická produkce

v roce 2017 činila 5,09 procenta hodnoty celkové zemědělské produkce prezentované Českým statistickým úřadem (SZÚ, ČSÚ) a její podíl od roku 2013 dlouhodobě roste.

Tržní produkce

Odhad hodnoty tržní produkce podniků zaměřených na ekologické zemědělství činil v roce 2017 na základě dat FADN celkem pět miliard korun. Tržby tvořily téměř 74 procent z celkové produkce ekologického zemědělství. Vysokého podílu tržeb z produkce je dosahováno zejména u ostatní produkce (98 %) a u živočišné produkce (93 %). Podíl tržeb z rostlinné výroby na produkci rostlinné výroby tvoří necelých 37 procent. Objem tržeb z ekologického zemědělství meziročně roste. V letech 2015 až 2017 to bylo o osm až 15 procent a koresponduje s meziročním nárůstem celkové produkce ekologického zemědělství o tři až 15 procent v posledních třech letech.

Ing. Vladimír Kostlívý, Dr.,
Ing. Zuzana Fuksová, Ph.D.,
Kontaktní pracoviště FADN,
Ústav zemědělské ekonomiky
a informací, Praha